

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij yuvii noco' man Diose yanj chuman' cu'naj Filipos a

1 Síí cu'naj Pabló ga síí cu'naj Timoteo me rój, ne síí 'yaj suun rihaan Jesucristó me rój, ne nihánj me se 'yaj rój yanj cartá nihánj ca'nej rój rihaan cunudanj nij soj sij sa' rihaan Diose noco' man Jesucristó sij yanj chuman' cu'naj Filipos a. Me rá rój nayaa nij soj nayaa nij síí uun chij rihaan soj nayaa nij síí 'yaj suun che'é soj nayaa yanj cartá nihánj a.

²Dan me se me rá rój qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' qui'yaj se luj che'é nij soj, ne me rá rój gaa xej nimán nij soj qui'yaj roj so' a.

**Nana nihánj taj xna'anj se vaa
achíín ni'yaj ndo'o Pabló rihaan
Diose che'é nij síí cuchumán
rá ni'yaj man Jesucristó yanj
chuman' cu'naj Filipos a**

³Gaa na'nuj rá 'unj man nij soj, ne nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é soj a. ⁴Ne gaa achíín ni'yáj rihaan Diose, ne uun niha' ndo'o raj gaa achíín ni'yáj che'é taran' soj

rihaan Diose chuguanj. ⁵Dan me se nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é se vaa gaa cuno soj se-nana Diose, ne yuun che'e racuíj soj manj cataj xna'anj cunudanj ní' se-nana Diose rihaan yuvii, ne veé danj 'yaj soj ndaa cuano ei. ⁶Veé danj nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é soj che'é se guun ya raj se vaa ya uxrá guun che'e ya Diose qui'yaj suun ma'an Diose nimán soj, ne guun ya raj se vaa guun nucuaj soj tinavij soj nu' suun ca'ne' Diose rihaan soj, qui'yaj uún Diose, ne asa' quisíj güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj ro', ne quisij guee nu' suun vaa rihaan soj adonj. ⁷Ne vaa che'é ya ca'mij danj che'é taran' nij soj, ese ya no xcúún soj chuguanj. Dan me se ya caráya'anj uxrá soj manj, ne gaa 'nij 'unj taga' do', gaa ca'mii 'unj rihaan nij síí na'vej rá cuno se-nana Diose do', gaa vaj 'unj rihaan nij síí nicaj suun che'é yan a'ne' nij so' cacun' che'ej do', gaa tucu'yón 'unj se-nana Diose man yuvii do', ne racuíj ndo'o cunudanj

nij soj manj, ne che'é dan me se soj sij 'yaj suun gaj me se me ndo'o ya raj quene'enj man soj ei. ⁸Ne Diose me síi ne'en ya se vaa ase vaa 'ee rá Jesucristó man nij soj ro', veé danj 'ee guee rá ma'anj man cunudanj nij soj chuguanj.

⁹Ne achíin ni'yáj rihaan Diose se vaa cunu 'ee doj rá soj tuvi' soj 'o 'o güii, ne sa' doj xcaj soj cuentá daj vaa 'o 'o rasuun, ¹⁰gaa ne inanj chrej sa' doj narii soj canoco' soj nanj adonj. Ndaa síj, gaa ne asa' ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj, ne sa' inanj gaa nimán soj, ne taj cacun' cutumé soj a ma'. ¹¹Dan me se ya guun soj yuvii cunu sa' nimán, ese ya qui'yaj canaán soj nacaj ndo'o soj rihaan cacun', ne dan me se gaa güii ca'na' uún Jesucristó me se cataj nii se vaa sa' uxrá vaa Diose síi naqui'yaj sa' nimán soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuno ndo'o yuvii se-nana Diose nana sa' a

¹²Me rá 'unj xcaj nij soj cuentá se vaa cavii sa' doj se-nana Diose nana sa' che'é nu' sayuun quirán' 'unj, tinuj, nocoj. ¹³Dan me se nij tanu man tucúa suun do', cunudanj nij yuvii man nihánj do', ne'en nij so' se vaa 'nij 'unj taga' che'é se canoco' 'unj man Jesucristó, ¹⁴ne yo'ó nij tinúú ní' síi noco' man síi 'nij ra'a man ní' ro', nari' nucuaj nimán que'ee ndo'o nij so', che'é se ne'en nij so' se vaa 'nij 'unj taga', ne ne chu'vi' nij so' ca'mii nij so' se-nana Diose rihaan yuvii cuano ma'.

¹⁵Dan me se, ta'aj nij so' a'mii natáj se-nana Jesucristó che'é se uun xcoj ruvaa rá nij so' ni'yaj nij

so' manj, tzaj ne yo'ó ta'aj nij so' a'mii natáj che'é se me inanj rá nij so' qui'yaj sa' nij so' adonj. ¹⁶Nij síi sa' yo' ro', 'ee rá nij so' manj, ne ne'en nij so' se vaa cune' Diose manj ca'mij rihaan nij yuvii na'vej rá cuno nana sa' yo' a. ¹⁷Tzaj ne yo'ó nij so' ro', me se che'é se guun xcoj ruvaa rá nij so' ni'yaj nij so' manj, che'é dan a'mii natáj nij so' se-nana Jesucristó, tzaj ne ne a'mii chij nij so' ma'. Maan se danj 'yaj nij so' che'é se me rá nij so' nano doj rá 'unj che'é se 'nij 'unj taga' adonj. ¹⁸Tzaj ne ca'vee se vaa nica nimán ta'aj nij so' do', ca'vee se ne vaa nica nimán ta'aj nij so' do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se nata' cunudanj nij so' se-nana Jesucristó rihaan yuvii, ne che'é dan guun niha' raj adonj. Tzaj ne vaa güii, ne guun niha' doj rá ya 'unj nanj ei. ¹⁹O se ne'éen 'unj se vaa cavii sa' 'unj doj vaa güii, che'é nu' se vaa rán' 'unj nihánj adonj. Dan me se guun ni'yaj ní' che'é se achíin ni'yaj soj rihaan Diose che'é 'unj, ne guun ni'yaj ní' che'é se racuíj ya Nimán Diose manj, ne che'é dan cavii sa' ya 'unj doj ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa vaa i'na' Pabló che'é Jesucristó a

²⁰Dan me se daj chihaa míj se canó chrej na'aj rihanj, raj ma'. Ca'vee quitaj xta' rihanj ca'mij nana ya rihaan nij yuvii, ne dan me se guun ya raj se vaa se guun na'aj 'unj ma'. Dan me se asij rque ro', xcaj ndo'o yuvii cuentá se vaa sa' uxrá vaa Jesucristó, qui'yáj, ne ca'vee se gaa i'na' 'unj do', ca'vee se cavii 'unj do', tzaj ne danj inanj

qui'yáj cuano nihánj, rá 'unj, ne se cuchu'ví' 'unj daj chihaa mǐj, rá 'unj ma'. ²¹Vaa i'na' 'unj che'é Jesucristó, ne sese cavi' 'unj che'é Jesucristó, ne cavi' sa' 'unj doj, qui'yaj so' adonj. ²²Dan me se sese yo'o gaa i'na' 'unj rihaan chumii nihánj, ne gaa ya'núj rihanj qui'yaj sunj che'é Jesucristó, ne che'é dan ne ne'enj ase sa' doj cavi' 'unj ni', ase sa' doj canej ni', ne ne'enj daj qui'yáj a mei. ²³O se sa' cuyaan vaa roj chrej chuguanj. Dan me se sese cavi' 'unj, ne quinán' 'unj rihaan Jesucristó, ne ve'é uxrá doj gaa uún nanj ei. ²⁴Tzaj ne achiin doj cayánj qui'tihanj se-nana Diose rihaan soj, ²⁵ne che'é dan ne'én 'unj se vaa se guun cavi' 'unj cuano ma'. Maan se quinaj 'unj ga soj doj, ne racu'j 'unj man soj, ne sa' doj canoco' soj Diose, qui'yáj adonj. Ndaa síj, gaa ne guun niha' doj rá soj rihaan Diose adonj. ²⁶Dan me se asa' curihanj 'unj taga', ne quene'én uún soj manj, ne che'é dan ve'é uxrá doj ca'mii soj che'é Jesucristó ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é qui'yaj suun ní' che'é Jesucristó a

²⁷Síi noco' se-nana Jesucristó nana sa' me nij soj, ne che'é dan cuno soj tucuaán yo', ne ve'é qui'yaj soj cane soj ga tinúú soj á. Ne sese cuchí' 'unj chiháán soj, ne quene'én 'unj se vaa cuyaan vaa rá cunudanj soj a. Dan me se nda' se se cuchí' 'unj, tzaj ne nda' se nana uun cunoj se vaa cuyaan vaa rá cunudanj soj á. Dan me se cuyaan gaa rá soj, ne racu'j soj tinúú soj, ne yo'o qui'yaj suun soj che'é nana sa' noco' ní' á. ²⁸Ne daj chihaa mǐj se cuchu'vi' soj

ni'yaj soj man nij síi taj ri'yunj man ní' ma'. Ne yo' me quene'én nij so' daj 'yaj soj, ne xcaj nij so' cuentá se vaa xa' ma'an nij so', tzaj ne cacaa nij so' vaa güii, ne xa' soj, tzaj ne cavi' sa' soj a. Veé danj xcaj ya nij so' cuentá, qui'yaj Diose nanj adonj. ²⁹Maan che'é Jesucristó qui'yaj ndo'o Diose se luj rihaan soj se vaa cuchumán rá soj ni'yaj soj man Jesucristó qui'yaj ma'an Diose adonj. Tzaj ne yo'o se luj qui'yaj Diose me se ca'vej rá Diose quiran' soj sayuun che'é Jesucristó, ne doj a ve'é gaa sese quiran' soj sayuun che'é so' adonj. Ne yo' me yo'ó se luj qui'yaj uún Diose rihaan soj a. ³⁰Dan me se cuyaan vaa sayuun ran' soj ga sayuun rán' 'unj nanj ei. Tzaj ne aj ne'en soj daj vaa canó tuví' 'unj ga sayuun yo' adonj. Ne cuano nihánj me se aj cuchí' uún nana nihánj rihaan soj se vaa anó tuví' uún 'unj ga sayuun nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ase vaa rá Jesucristó ro', danj gaa rá ma'an ní' uún a

2 Ya ya nari' nucuaj nimán ní', 'yaj Jesucristó, rá soj na'. Ya ya uun niha' nimán ní', 'yaj tinúú ní' síi 'ee rá man ní', rá soj na'. Ya ya ve'é mán nu' nij tinuj ní', 'yaj Nimán Diose, rá soj na'. Ya ya nuu 'ee rá ní' sij noco' man Jesucristó man tinúú ní' síi quiran' sayuun, rá soj na'. Dan me se nana nihánj ro', me ya uxrá vaa nanj adonj. ²Che'é dan qui'yaj soj ndaa vaa taj nana nihánj, gaa ne guun niha' uxrá raj, ne dan me se cuyaan gaa nimán soj ga tinúú soj, ne cunu 'ee rá soj man tinúú soj, ne guun niha' uxrá

raj adonj. ³Se guun xcoj ruvaa rá soj ni'yaj soj tinúú soj ma'. Se guun rá soj se vaa cataj tinúú soj se vaa sa' uxrá vaa ma'an soj ma'. Tzaj ne gaa nica' nimán soj, cataj soj se vaa sa' doj vaa tinúú soj rihaan ma'an soj á. ⁴Se caráya'anj soj man inanj ma'an soj ma'. Tzaj ne caraya'anj 'o 'o soj man tinúú soj á.

⁵Ase vaa rá ma'an Jesucristó ro', danj gaa rá ma'an soj uún á. ⁶Ne Jesucristó me se Diose ya me so', ne so' me sí nō xcúún guun chij ndo'o, tzaj ne ne guun niha' ndo'o rá so' guun chij so' ma'. ⁷Tananj a tanáj so' nu' suun uun chij yo', ne guun so' yuvií guun so' se-mozó yuvií guun so', ne ase vaa yuvií ro', danj vaa so' gaa ca'na' so' rihaan chumií nihánj adonj. ⁸Dan me se cunuu nica' nimán so', ne cuno so' ca'mii Diose, ne ndaa ca'vej rá so' cachron nii man so' rihaan rcutze ya, ne veé danj me nó so' gaa cavi' so' nanj adonj. ⁹Che'é dan guun chij ndo'o so' rej xtá', qui'yaj Diose, ne guun so' sí guee doj rihaan cunudanj yuvií, qui'yaj uún Diose nanj adonj. ¹⁰Che'é dan vaa güii, ne canicun' ruj cunudanj nij sí man xtá' do', nij sí man rihaan chumií do', nij sí man rej rque yo'ó do', asa' cuno nij so' se-chuvií Jesucristó, ¹¹ne cataj ya nij so' se vaa ma'an Jesucristó me sí 'nij ra'a man ní', ne quene'en nij so' se vaa sa' uxrá qui'yaj Rej ní' Diose adonj.

**Nana nihánj taj xna'anj se
vaa qui'yaj suun ní' yan
cunuu sa' nimán ní' a**

¹²Che'é dan cunō soj ca'mij, tinuj, nocoj. Gaa cayáán 'unj ga

soj, ne cuno soj nu' nana ca'mij, ne qui'yaj suun uxrá soj che'é rej quinavij nu' chrej chi'ii uun chij nimán soj, ne cunuu sa' nimán soj a. Cuanō nihánj me se nda' se nuví 'unj yáán ga soj, tzaj ne me rá 'unj doj cunō soj a. Ase 'yaj xnii gaa chu'vi' xnii ni'yaj xnii rej xnii ro', danj gaa qui'yaj soj cuchu'vi' soj ni'yaj soj Diose, ne doj a qui'yaj suun soj che'é rej quinavij nu' chrej chi'ii uun chij nimán soj, ne cunuu sa' nimán soj rihaan Diose á. ¹³Diose me sí 'yaj suun nimán soj yan guun rá soj cunō soj se-nana so', ne so' me sí qui'yaj guun nucuaj soj qui'yaj soj nu' se vaa me rá so' qui'yaj soj adonj.

¹⁴A 'ó güii se ca'mii tu'va yuve soj che'é tinúú soj ma'. Inanj ve'é qui'yaj suun soj ga tinúú soj á. ¹⁵Ne guun soj sí sa', ne taj cacun' cutumé soj rihaan Diose mei. Ne nda' se chéé soj ga yuvií vaa quij nimán man rihaan chumií nihánj cuano, tzaj ne ve'é cunō soj rihaan Diose, ne yo'o ya guun ta'nij Diose man soj chuguanj. Dan me se ase vaa ve'é ndo'o vaa chuguun yati' rej xtá' ro', danj ve'é uxrá quene'en yuvií man soj vaj soj rihaan chumií nihánj, ne ¹⁶raan canoco' soj se-nana Diose nana 'yaj vaa i'na' nimán ní', gaa ne guun niha' raj ni'yaj 'unj man soj gaa güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumií nihánj, che'é se quene'en so' se vaa qui'yaj suun uxraj tucu'yonj man soj ne cavií sa' nu' suun qui'yaj sunj a.

¹⁷Ne nda' se ndaa ayanj ma'an ton manj che'é sayuun rán' 'unj che'é se me ndo'o raj yo'o cuchuman rá soj

ni'yaj soj Diose, tzaj ne guun niha' ndo'o raj, ne tucuačenj doj se niha' nuu nimanj nimán soj ei. ¹⁸Ne guun niha' rá soj uún, ne guun niha' rá 'unj che'é soj a.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cuchí' sí cu'naj Timoteo do', sí cu'naj Epafrodito do', chuman' cu'naj Filipos a

¹⁹Me rá 'unj ca'nej 'unj man síí cu'naj Timoteo cuchí' so' rihaan soj, sese ca'vej rá Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' cuchí' so' a. Ne canicaj so' ca'na' so' rihanj, ne cataj xna'anj so' rihanj daj quirán' soj, gaa ne guun niha' raj a. ²⁰Orún' so' me síí nanó ndo'o rá che'é soj daj ran' soj, ne taj vaj yo'ó síí sa' ase sa' orún' so' ma'. ²¹Tzaj ne yo'ó nij so' ro', inanj che'é ma'an nij so' aráya'anj nij so', tzaj ne ne aráya'anj nij so' che'é Jesucristó ma'. ²²Tzaj ne aj ne'en soj se vaa síí sa' uxrá me síí cu'naj Timoteo, ne daj se 'yaj xnii 'yaj suun xnii ga rej xnii ro', danj vaa 'yaj Timoteo 'yaj suun so' che'é se-nana Diose gaj ei. ²³Che'é dan xcaj 'unj cuentá daj quirán' 'unj rej rihaan, gaa ne nu' ca'nej 'unj man so' cuchí' so' rej yanj soj a. ²⁴Ne nucuaj rá 'unj man síí 'nij ra'a man ní' se vaa ra'yanj cuchí' ma'anj rihaan soj adonj.

²⁵Vaa che'é ndo'o ca'nej 'unj man tinúú ní' síí cu'naj Epafrodito cuchí' so' rihaan soj vaa nanj ei. So' me síí qui'yaj suun ndo'o gaj rej man síí taj ri'yunj man ní', ne ma'an nij soj me síí ca'née man so' ca'na' so' rque so' se vaa achiin manj, ²⁶ne me ndo'o rá so' quene'en uún so' man nij soj nanj adonj. Dan me

se nanó rá so' se vaa cuno soj nana che'é so' se vaa canó chi'ii man so' adonj. ²⁷Ya daj doj se cavi' so', tzaj ne cunuu 'ee rá Diose man so', ne cunuu 'ee rá Diose mán 'unj do', ne ne cavi' so' ma'. 'O se sese cavi' síí cu'naj Epafrodito, ne nanó ndo'o raj nanj ei. ²⁸Che'é dan ra'yanj ca'nej 'unj man so' cuchí' so' rihaan soj, ne guun niha' rá soj quene'en soj man so', ne che'é dan se nanó rá 'unj che'é soj ma'. ²⁹Che'é dan asa' cuchí' so', ne gaa niha' ndo'o rá soj ca'mii soj ga so' ei. Dan me se ya tinúú ní' sij noco' man síí 'nij ra'a man ní' me so' ei. Caraa cochroj soj rihaan cunudanj nij yuvií 'yaj ndaa vaa 'yaj síí cu'naj Epafrodito yo' ei. ³⁰'O se daj doj se cavi' so' che'é suun qui'yaj suun so' che'é Jesucristó nanj adonj. Dan me se ca'née nimán so' cavi' so' che'é se nayón so' rihaan soj racuíj so' manj nanj chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sa' doj vaa Jesucristó rihaan cunudanj a

3 Dan me se gaa niha' rá soj ni'yaj soj síí 'nij ra'a man ní', tinuj, nocoj. Ne sayuun vaa cachrón uún 'unj nana nihánj nayaa soj ma'. Ne cavií sa' doj soj, sese cuno soj nana nihánj chuguanj. ²Dan me se tumé soj man soj sese cuchí' nij síí chi'ii, nij síí niha' rá ca'ne' nee man yuvií rej man soj á. 'O se ase vaa chuvee ro', danj vaa nij so' adonj. ³Ne xa' ní', tzaj ne ino 'yaj ní' ei. 'O se síí ya cunuu sa' rihaan Diose me ní', ne inanj Nimán Diose noco' ní' gaa 'yaj suun ní' rihaan Diose adonj. Ne nucuaj rá ní' man ma'an ní' se vaa cavií sa'

ní' che'é se vaa 'yaj ma'an ní' ma'. Tananj niha' rá ní' nata' ní' se vaa Jesucristó me sí' 'yaj ca'vee cavi sa' ní' adonj.

⁴Dan me se nij sí' chi'ij ro', sa' uxrá 'yaj ma'an nij so', rá nij so', ne che'é dan cavi sa' nij so' qui'yaj ma'an nij so', rá nij so', tzaj ne 'unj nihánj me se sa' doj qui'yaj ma'anj rihaan nij so' ei. ⁵Dan me se ya sí' israelitá mej, ne gaa cachén tunj güii ca'ngaa 'unj, ne cuta' nii ta'nga' man nee manj a. Yo'ó ta'níi ta'nij si'no sí' cu'naj Benjamín gaa naá mej, ne xí' 'unj do', réj do', ma'anj do', me sí' a'mii xna'ánj hebreo, ne sí' fariseo mej, ne canocó' 'unj se-tucuanj Moisés ga' nij so' a. ⁶Gaa rque doj, ne sí' nichraj nimán mej, ne qui'yaj uxraj sayuun man nij sí' noco' man Jesucristó, che'é se me raj guun niha' rá Diose ni'yaj Diose manj, ne ve'é uxrá canocó' 'unj nu' se-tucuanj Moisés, ne a' ló nana' yo' ne quinaj, qui'yáj ma'.

⁷Ne sa' uxrá qui'yáj, raj gaa rque, tzaj ne yaj ro', quene'enj se-nana' Jesucristó, ne nu' rasuun qui'yáj gaa naá ro', ase vaa sigui' ri'yuj vaa nu' rasuun qui'yáj gaa naá, raj nanj ei. ⁸Dan me se che'é se me ndo'o raj xcaj sa' 'unj cuentá che'é Jesucristó sij 'nij ra'a manj ro', che'é dan nu' se vaa qui'yáj gaa rque ro', daj se me raj ne'enj sigui' ri'yuj ro', danj me raj ne'enj man yo' cuano, ne che'é se ni'ya uun me yo' rihanj ro', che'é dan ca'vee canocó' 'unj man Jesucristó adonj. ⁹Gaa ne vaa güii, ne cunuu sa' 'unj rihaan Diose, tzaj ne nuveé se-tucuanj Moisés me se qui'yaj cunuu sa' 'unj rihaan Diose ma'. Maan se che'é se

amán rá 'unj ni'yaj 'unj Jesucristó ro', che'é dan me cunuu sa' 'unj qui'yaj ma'an Diose adonj. ¹⁰Inanj me rá 'unj sa' doj xcaj 'unj cuentá che'é Jesucristó á. Dan me se nucuaj Diose, ne cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so', qui'yaj Diose, ne che'é dan me ndo'o raj quene'enj daj qui'yaj Diose che'é 'unj a. Ne ase vaa quiran' Jesucristó sayuun ro', danj gaa quiran' ma'an 'unj sayuun ga' so', raj, ne ase vaa ca'vej rá Jesucristó cavi' so' che'é ní' ro', danj gaa 'unj, raj, ne yo'ó qui'yaj sunj che'é tinúu 'unj rihaan Diose adonj. ¹¹Ndaa síj, gaa ne sese yo'ó canocó' 'unj man so', ne ca'vee cunuu i'na' uún 'unj asa' cavi' 'unj, qui'yaj so' nanj adonj.

Nana' nihánj taj xna'anj se vaa qui'yaj suun uxrá ní', ne ca'anj ní' rej xta', qui'yaj Diose a

¹²Nuveé se aj quisij 'unj cunuu sa' 'unj, taj 'unj ma'. Maan se ataa quisij 'unj se vaa me rá Diose gunj, ne che'é dan me yo'ó raan nocó' 'unj man Jesucristó, che'é rej me raj cunuu sa' 'unj, vaa güii a. Jesucristó me sí' qui'yaj canocó' 'unj man so', che'é se me rá ma'an so' cunuu sa' 'unj adonj. ¹³Unj me sí' ne'en se vaa ataa quisij 'unj se me raj gunj, tinuj, nocoj. Che'é dan orún' suun vaa rihanj cuano nihánj me 'yaj tanáj xco' 'unj nu' se vaa qui'yáj asij rque, ne guun niha' uxrá raj qui'yáj nu' se vaa qui'yáj rej rihanj, ¹⁴ne 'yaj suun uxraj, ne ca'na' güii qui'yaj cananj qui'yaj Diose, ne cavi sa' 'unj, qui'yaj Diose, ne nacunj Diose manj cavi 'unj rej xta', che'é se 'unj me sí' noco' man Jesucristó adonj. ¹⁵Ne

sese aj cuchumán sa' rá ní', ne inanj danj gaa rá taran' ní' á. Tzaj ne sese ino vaa rá nij soj, ne Diose me síi tihaa rihaan soj me ma'an nana cachii rihaan soj a. ¹⁶Tzaj ne tucuáan aj nari' ní' ro', raan canoco' ní' tucuáan yo' á.

¹⁷Xcaj nij soj cuentá daj 'yaj ma'anj do', daj 'yaj nij síi noco' manj do', ne cyaan danj qui'yaj soj ga núj á.

¹⁸Ino vaa rá que'ee yuvi, ne aj cataj xna'anj uxraj rihaan soj che'é nij so', ne nihánj me cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj daj vaa nij so', tzaj ne 'o se ta'veé 'unj che'é nij so' nanj adonj. Dan me se cavi' Jesucristó che'é ní' rihaan rcutze, tzaj ne me rá nij so' tiri' nij so' se vaa qui'yaj Jesucristó che'é ní' adonj. ¹⁹Vaa güii cacaa ndo'o nij so' ei. Inanj nee man nij so' aráya'anj nij so', tzaj ne Diose ne noco' nij so' ma'. Nij 'yaj nij so', tzaj ne ne na'aj nij so' ma'. Tzaj ne sa' uxrá 'yaj nij so', rá ma'an nij so' chuguanj. Inanj che'é rasuun ruvi' rihaan chumii nihánj xcaj nij so' cuentá nanj adonj. ²⁰Xa' ní', tzaj ne ino vaa ní', ne chiháan ní' me rej xta', ne na'vij uxrá ní' cavii Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rej xta' ca'na' so' tinanii so' man ní' rihaan sayuun, ²¹ne nica' so' nee man ní', ne nda' se ninaj uxrá nee man ní' cuano, tzaj ne natuna so' man yo', ne ase vaa nee man so' nee sa' ndo'o ro', danj inanj gaa nee man ní', qui'yaj so' adonj. Dan me se che'é se me so' síi guun nucuaj qui'yaj canaan rihaan cunudanj rasuun, ne che'é se quirii ta'nga' so' rihaan cunudanj rasuun ro', che'é dan ne'en ní' se vaa guun nucuaj so' natuna so' man nee man ní' ei.

4 Dan me se 'ee ndo'o raj man soj, ne me uxrá raj ni'yaj 'unj man soj, tinuj, nocoj. Niha' ndo'o raj, qui'yaj soj, ne vaa güii cataj Diose se vaa sa' uxrá qui'yáj, tucu'yón 'unj man soj, ne che'é dan vaa che'é cuno soj nu' nana nihánj, ne raan canoco' soj man síi 'nij ra'a man ní', tinuj, nocoj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nago' Pabló chrej sa' man nij síi cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Filipos a

²Achíin ni'yáa 'unj rihaan chana cu'naj Evodia do', rihaan chana cu'naj Síntique do', se vaa yo'o cyaan gaa rá roj no', che'é se chana noco' man síi 'nij ra'a man ní' me roj no' á. ³Vaa so', ne tuvi' 'unj síi sa' noco' raan man Diose mé so', ne síi 'yaj suun ga 'unj me uún so', ne dan me se achíin ni'yáj rihaan so' racuíj so' man roj chana yo', tinuj. Roj chana nihánj ga yo'ó síi cu'naj Clemente do', yo'ó nij tinúu 'unj do', qui'yaj suun ndo'o nij so' racuíj nij so' mán 'unj ca'mii núj se-nana Diose nana sa' rihaan yuvi, ne no se-chuvi' nij so' rihaan yanj taj rihaan Diose se vaa gaa i'na' nij so' rihaan Diose nu' cavii nu' ca'anj ei.

⁴Gaa niha' niganj rá soj ni'yaj soj man síi 'nij ra'a man ní' á. Dan me se cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj se vaa no xcúun soj gaa niha' niganj rá soj ei.

⁵Inanj ni'yanj ca'mii soj rihaan cunudanj yuvi man rihaan chumii nihánj, ne xcaj nij yuvi' cuentá se vaa síi sa' me soj á. Nichrun' ca'na' uún síi 'nij ra'a man ní' nanj adonj.

⁶Se nanó rá soj mei. Tzaj ne

cachin̄j ni'yaḡ soḡ rihaan Diose, ne me ma'an rasuun achiin man soḡ, ne cachin̄j soḡ rihaan Diose, ne nago' soḡ graciá rihaan Diose ei. ⁷Danj qui'yaḡ soḡ, gaa ne yo'lo gaa dínj nimán soḡ, qui'yaḡ Diose, che'é se sij noco' man Jesucristó me soḡ, ne dan me se guun nucuaj Diose qui'yaḡ canaán Diose rihaan cunudanj nana cavii raḡ yuvií nanj adonj.

⁸Dan me se inan̄j che'é se ya do', che'é se sa' do', che'é tucuáán sa' do', che'é se luj do', che'é se nica vaa nimán do', che'é se ni'yan̄j do', nuchruj raḡ soḡ, tinuj, nocoj. Dan me se sese ve'é vaa se 'yaj yo'lo so' rá soḡ, ne xcaj soḡ cuentá, ne nuchruj raḡ soḡ daj 'yaj so' ei. ⁹Nu' nana tucu'yón 'unj man soḡ do', nu' rasuun qui'yáá 'unj quene'en soḡ do', nu' nana ca'mii 'unj cuno soḡ do', danj qui'yaḡ uún soḡ á. Gaa ne cayáán ma'an Diose ga soḡ, ne Diose me síí naqui'yaḡ dínj nimán yuvií ei.

Nana nihánj taj xna'an̄j se vaa sa' uxrá qui'yaḡ nij síí cuchumán rá ni'yaḡ man Jesucristó yan̄j chuman' Filipos racuíj nij so' man Pabló a

¹⁰Guun niha' ndo'o raj rihaan síí 'nij ra'a man ní', che'é se yo'lo uun che'e soḡ caráya'an̄j soḡ manj ne rqué soḡ nu' se vaa cachiin manj ei. 'O se ne taj 'unj rihaan soḡ se vaa ne racuíj soḡ manj ma'. Maan se gaa rque me se ne gaa ya'núj rihaan soḡ racuíj soḡ manj man adonj. ¹¹Nuveé che'e se vaa doḡ rasuun achiin manj me tu'vaj danj rihaan soḡ cuano ma'. Nda' se doḡ rasuun man rihan̄j, tzaj ne ne nanó rá 'unj ma'. 'O se aj narí' 'unj naqui'yaḡ inaj 'unj niman̄j, ne niha' inanj raj

nanj adonj. ¹²Dan me se vaa güii achiin ndo'o rasuun manj, ne vaa güii vaa ndo'o rasuun rihan̄j, tzaj ne ca'vee se vaa raan rquej do', ca'vee se na'aan rquej do', ca'vee se vaa se achiin manj do', ca'vee se man ndo'o rasuun rihan̄j do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se daj a güii vaa inaj niman̄j, ne vaa niha' raj, ne ne nanó raj ma'. ¹³Che'é se rqué ndo'o Jesucristó se nucuaj manj ro', che'é dan uun nucuáj 'yaj sunj nu' suun vaa rihan̄j adonj.

¹⁴Tzaj ne cunaj uxrá qui'yaḡ soḡ racuíj soḡ manj gaa quirán' 'unj sayuun gaa rque chuguanj. ¹⁵Ne'en ma'an soḡ se vaa gaa curihan̄j 'unj estadó Macedonia ne guun che'ej tucu'yon̄j se-nana Diose, ne nu' rqué soḡ sa'an̄j manj cuaj nanj niha'. Taj vaj yo'lo yuvií cuchumán rá ni'yaḡ man Jesucristó racuíj manj ma'. Maan se orún' soḡ me síí racuíj manj nanj niha'. ¹⁶Ne gaa cayánj qui'yaḡ sunj chuman' Tesalónica, ne yavíj nu' rqué uún soḡ sa'an̄j cachiin manj rihan̄j a'. ¹⁷Nuveé che'e se me raj rque uun soḡ doḡ sa'an̄j manj me tu'va uún 'unj danj nihánj cuano ma'. Maan se che'é se me raj naru'vee Diose doḡ se sa' rihaan soḡ, che'é dan tu'vaj danj adonj. ¹⁸Dan me se nacaj 'unj cunudanj se vaa ca'née soḡ rihan̄j, ne a 'o rasuun ne achiin manj a ma'. Ne sa'an̄j ca'née soḡ rihan̄j ga síí cu'naj Epafrodito me se narqué so' nu' sa'an̄j yo' rihan̄j, ne guun niha' rá Diose ne'en Diose se vaa rqué soḡ sa'an̄j yo' manj, ne ase vaa xcuu sa' acaa rihaan chraan altar, ne daj ndo'o gun' yo' ro', danj vaa sa'an̄j yo' ni'yaḡ Diose adonj. ¹⁹Dan me se 'unj me síí noco' man Diose, ne sese vaa se achiin man soḡ, ne rque Diose nu' rasuun yo' rihaan soḡ che'é se me soḡ síí noco' man Jesucristó, ne

xá' Diose, tzaj ne taj vaj rasuun achiin rihaan Diose ma'. 'O se so' me sí uun chij rihaan cunudanj rasuun, ²⁰ne ve'é uxrá uun chij Rej ní' Diose, cataj ní' nu' cavii nu' ca'anj adonj. Veé danj gaa ya ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ve'é cumán nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Filipos, rá nij tuvi' Pabló a

²¹Me raj cataj nij soj rihaan cunudanj nij sí sa' rihaan Diose sí

noco' man Jesucristó se vaa ve'é cayáán nij so' raj, ne vaa nij tinúú ní' sí man gaj, ne ve'é cumán nij soj, rá nij so', ²²ne vaa nij sí sa' noco' man Diose man chuman' nihánj, ne ve'é cumán soj, rá daj a nij so' uún, ne vaa nij sí 'yaj suun tucúa sí nicaj suun emperador cu'naj César, ne ve'é cumán soj, rá nij so' uún adonj.

²³Me raj qui'yaj ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj che'é soj ei.